

BURUN KASALLIKLARI: ETIOLOGIYASI, KLINIK KO'RINISHLARI VA ZAMONAVIY DAVOLASH USULLARI

Narzullayev Ilg'or Dilmurodovich

Alfraganus university Tibbiyot fakulteti

Klinik fanlar kafedrası Katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Burun kasalliklari yuqori nafas yo'llarining keng tarqalgan patologiyalaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada burun kasalliklarining etiologik omillari, asosiy klinik ko'rinishlari, zamonaviy tashxis va davolash yondashuvlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda rinit, sinusit, burun to'sig'i deviyasiyasi va burun polipozi singari kasalliklar alohida ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: burun kasalliklari, rinit, sinusit, deviyatsiya, polipoz, nafas yo'llari patologiyasi.

Аннотация: Заболевания носа являются одной из распространенных патологий верхних дыхательных путей. В данной статье анализируются этиологические факторы заболеваний носа, основные клинические проявления, современные подходы к диагностике и лечению. В исследовании отдельно рассматриваются такие заболевания, как ринит, синусит, девиация перегородки носа и полипоз носа.

Ключевые слова: заболевания носа, ринит, синусит, девиация, полипоз, патология.

Abstract: Nasal diseases are one of the common pathologies of the upper respiratory tract. This article analyzes the etiological factors of nasal diseases, their main clinical manifestations, and modern approaches to diagnosis and treatment. The

study separately examines diseases such as rhinitis, sinusitis, nasal septum deviation, and nasal polyposis.

Keywords: nasal diseases, rhinitis, sinusitis, deviation, polyposis, respiratory tract pathology.

Kirish

Burun insonning nafas olish tizimida muhim funktsiyani bajaradi. U nafaqat tashqi havo oqimini ta'minlaydi, balki uni tozalaydi, isitad, namlantiradi va rezonans xususiyatlari bilan nutq shakllanishida ishtirok etadi. Shu bois, burun faoliyatining buzilishi nafaqat nafas olishga, balki umumiy sog'liq holatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi [1]. So'nggi yillarda ekologik sharoitlar, allergenlar va infeksiyon omillarning ortishi burun kasalliklarining keng tarqalishiga olib kelmoqda

Materiallar va usullar

Ushbu maqola tahliliy va taqriziy xarakterga ega bo'lib, mavjud klinik tadqiqotlar, xalqaro klinik tavsiyalar (masalan, EPOS 2020), hamda WHO va mahalliy LOR-amaliyot ma'lumotlari asosida ishlab chiqilgan. Asosiy urg'u etiologiya, klinika va davolash protokollariga qaratilgan

Natijalar

1. Rinit

Rinit burun shilliq qavatining yallig'lanishi bo'lib, u infeksiyon, allergik yoki neyrovegetativ shakllarda namoyon bo'ladi. Allergik rinit — IgE vositasida o'tadigan gipersensitivlik reaksiyasidir. Klinik belgilar: burun bitishi, qichishish, aksa urish, burun oqishi.

2. Rinosinusit

Sinusit burun bo'shlig'i bilan birga paranazal sinuslarning ham yallig'lanishidir. Eng ko'p uchraydigan shakli — o'tkir virusli sinusit. Klinik belgilar: yuz sohasida og'riq, burun bitishi, bosh og'rig'i, harorat ko'tarilishi, ifor sezishning kamayishi.

3. Burun to'sig'i deviyasiyasi

Septum nasi deviyasiyasi nafas olish buzilishlari, xirillash, bosh og'rig'i va surunkali sinusitga sabab bo'ladi. Asosan jarohatlar yoki tug'ma anomaliyalar bilan bog'liq. Septoplastika — asosiy davolovchi choradir.

4. Burun polipozi

Burun poliplari — shilliq qavatdan rivojlangan fibroz o'smalar. Ular asosan surunkali allergik yallig'lanishlar fonida yuzaga keladi. Polipozda hid bilish buziladi, doimiy burun bitishi kuzatiladi.

Muhokama

Burun kasalliklarining diagnostikasi va davolashida individual yondashuv asosiy tamoyildir. Yengil hollarda dori vositalari (kortikosteroidlar, antihistaminlar, antibiotiklar) yetarli bo'lsa, og'ir yoki surunkali shakllarda jarrohlik muolajalar talab qilinadi. Masalan, endoskopik sinus jarrohligi yoki polipektomiya. Zamonaviy davolash usullari — burun yuvish (irrigatsiya), allergen immunoterapiya, lazer terapiya samarali natijalar bermoqda [2–4].

Xulosa

Burun kasalliklari yuqori nafas yo'llari sog'lig'i va umumiy hayot sifatiga ta'sir etuvchi muhim omillardandir. Ularning oldini olish, erta tashxislash va zamonaviy davolash yondashuvlarini qo'llash — kasalliklar murakkablashuvining oldini oladi. LOR sohasi mutaxassislarining bilim va malakasi bu borada hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. World Health Organization. *Global surveillance, prevention and control of chronic respiratory diseases*. Geneva: WHO, 2007.
2. Fokkens WJ, Lund VJ, et al. *EPOS 2020: European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps*. Rhinology, 2020.
3. Bachert C, et al. *Management of nasal polyps: the EUFOREA consensus*. Allergy, 2020.
4. Baraniuk JN. *Pathogenesis of allergic rhinitis*. J Allergy Clin Immunol, 2017.